

ירושלים, אב תשנ"ז (אוגוסט 97)

הבנים חזרו מבית הכנסת, מפטפטים בעליצות עם יניב, והסתערו על השולחן הערוך ברעבתנות של צעירים. החביתות, הסלטים והממרחים התחסלו במהירות שיא. כולם היו מורעבים מיום ארוך של נסיעה, והשחייה בבריכה הגבירה את הרעב.

הטלפון צלצל.

נאוה דהרה לעבר הכוננית הנמוכה בסלון עליה היה מוצב מכשיר הטלפון האחד והיחיד בכל הדירה.

"כן", ציפתה לשמוע מה יאמר אברהם. האם יתנצל על האיחור המופלג, או שאולי בכלל יסביר שאין לו ברירה והוא חייב להישאר בירושלים. אבל מהשפופרת בקע קול של אשה.

"גברת ויספיש".

"כן", אמרה בנימה מתמשכת ופיה התייבש בן שנייה. הטון הרשמי של השאלה לא מצא חן בעיניה.

"מדברת כאן האחות דקלה מחדר המיון של בית החולים הדסה עין כרם. אברהם ויספיש הוא בעלך?"

"נכון". לבה החל הולם בפראות.

"תראי, אני לא יודעת איך לומר את זה. קיבלתי את המספר הזה מחזי מאיר. אני מבינה שהוא שותפו של בעלך בחברת בנייה".

"כן, אבל תגידי כבר מה שיש לך לומר ואל תחזיקי אותי במתח", צרחה בהיסטריה. הילדים פסקו ללעוס אוטומטית ועיניהם היו נשואות לעברה בדאגה.

"בעלך אברהם הגיע לכאן לפני שעה וחצי עם פגיעת ראש קשה".

"לא!" צעקה באימה. "אני לא מאמינה. מה קרה לו?"

"לא כל כך ברור אבל לפי מה שהשותף שלו חזי אומר... רגע אחד". הייתה דממה קצרה שמבעדה נשפכו קולות אופייניים של חדר מיון, גניחות של חולים, קולות של אחיות וצלצולי טלפון בלתי פוסקים. "אולי את רוצה לדבר עם חזי?"

"כן, תני לי אותו".

קולו האנרגטי של חזי מילא את השפופרת. אבל כעת היו גם אצלו סימני שבירה. "גברת נאווה, אין לנו עדויות ברורות מה קרה שם אבל נימר כנראה איבד את השפיות לחלוטין. לפי עדות שהמטרה גבתה בשטח, מסתבר שהוא הולם בראשו של אברהם עם מרצפת".

"אבל למה?"

"הרצף הכי טוב בעולם, ככה היינו קוראים לו, תמיד הוא עושה את המרצפות הכי ישרות והיום הוא בא נסער מאוד מהבית. כנראה היה לו ריב קשה עם אשתו. את כל העצבים הוציא בעבודה ולהכעיס הוא הרס סלון שלם וריצף את כל הסלון בשורות עקומות, כמו נער מתחיל. אברהם העיר לו על זה ונימר ענה לו בכעס ובחוצפה. אברהם כעס גם הוא והחל לתלוש את המרצפות. הבטון עוד היה רך, אז נימר עקר מרצפת והחטיף לאברהם מכה נוראה בראש. לא סתם מכה, יש כנראה שבר בעצם הגולגולת".

"אוי, אלוקים", עיגולים שחורים הסתחררו מול עיניה. יניב הושיט לה כוס מים והיא לגמה מבלי משים. "הוא בהכרה?"

"לא. הוא הגיע לכאן כמעט מת עם מדדי אפס והרופאים עבדו שעה ארוכה לעשות לו החייה. כעת הוא מיוצב. אבל הוא מורדם ומונשם".

היא פרצה בבכי ספונטני, קולני ובלתי נשלט. השפופרת נשרה מידה והילדים היו חיוורים בדיוק כמו גביעי הלבן שעמדו מיתמים על השולחן. הם עוד לא ידעו בדיוק מה קרה, אבל דבר אחד היה ברור לכולם: מרגע זה ואילך חייהם השתנו לגמרי.

לודז', תרצ"ז (1937)

אור כתום עמום עלה ממנורת הנפט בחדר האוכל של משפחת קולינסקי. מאיר כתלים מצופים בטפט נייר יוקרתי. מחרוזות השושנים האדמדמות עלו מהרצפה עד התקרה בקו ישר, מעידות על ידי אמן שהדביקו את הגיליונות המצוירים לפני עשרים וחמש שנה. ריח של אטריות מתבשלות ולחמניות טריות נאפות בתנור מילא את חלל החדר בארומה עזה שאין לעמוד בפניה. אל התמהיל הזה תוסיפו גם ריח של ירקות קצוצים ובצל ושום מבעבעים בשמן במחבת המתכת הכבדה, ומן העבר האחר של החדר קומקום נחושת וספלי קפה חריף שמישהו הזדרז למזוג לספלי פורצלן מעוטרים - ותקבלו בליל ריחות מעורר תיאבון שאיש אינו יכול לעמוד בפניו.

ואמנם כל בני המשפחה עמדו בחוסר סבלנות והמתינו לרגע שבו יינתן האות, אבל איידל המשרתת, כאילו להכעיס, האטה את הקצב, כביכול לא מעריכים מספיק את מעשה ידיה.

"נו כבר, איידל, אני מאוד רעב", קרא ילד בן שבע שעניו נתקעו בבלמוס בקערת חרסינה גדושה כעכים טריים שזה עתה נבזקה עליהם אבקת סוכר ביד נדיבה.

"נאך צוויי מינוט" (עוד שתי דקות), יענקלה", חייכה איידל והתיזה

במשובה מעט אבקת סוכר אל ראשו של יענקלה. "יש לך סבלנות?"
 "לא" ענה הזאטוט, חטף כעך טרי ונימוח, בירך בחופזה 'בורא מיני
 מזונות' ולעס אותו בשקיקה. "כל כך טעים, תודה רבה איידל, הבייגלה יצא
 הכי טעים שבעולם".

ואז, בבוקרו של יום שישי י"ז אלול תרצ"ט, 1 בספטמבר 1939, נשמעו
 צופרי האזעקה ברחובותיה של לודז' וכל המצב השתנה לחלוטין...

ירושלים, תשע"ז (2017)

היכל בית המדרש היה מואר באור יקרות כבכל ליל שבת. חוץ מאורות
 הניאון הרגילים והלדים והספוטים שנוספו בשנים האחרונות, בליל שבת
 הייתה דולקת הנברשת הענקית התלויה בדיוק באמצע כיפת בית המדרש.
 אותה נברשת מוזהבת שהקדיש "הנגיד הנכבד הרב יחזקאל מאיר הי"ו
 לעילוי נשמת הוריו", והיא הפיצה אור אדום-כתום שהשרה אווירה קסומה
 על כל בית המדרש.

הרבי כיבד את החסיד הישיש ר' דוד גלוזמן לשיר את "י-ה ריבון" וכאשר
 הסתיימה השירה משני עברי בית המדרש וכל הבחורים והאברכים העומדים
 על הפרענטשעס יחד עם המבוגרים היושבים משני צדי השולחן הארוך,
 דממו, החל הרבי לומר 'תורה' על פרשת השבוע בקול נמוך שהלך וגבר
 מרגע לרגע.

את הסוף אי אפשר היה להחמיץ.

"אני כבר חוזר ואומר את זה כמה שבועות ואף אחד לא עושה מעשה",
 קולו הצרוד במקצת של הרבי הצטלל פתאום ואפשר היה לשמוע אותו
 בכל פינה ברחבי בית המדרש, "שועלים הלכו בו. למה אף אחד לא לוקח

איזה מקל לשבר את הבתים הטמאים שפלשו למקום השכינה, אוי ויי. זה לא טוב שיש שמה בתים טמאים. צריך לקחת מקלות ולשבר ולהחריב את המסגדים הטמאים".

הוא נדם פתאום, מגש פירות ענק הועמד לפניו. הוא בירך 'בורא פרי העץ' ומיד חולקו הפירות לציבור החסידים, ותוך כמה דקות הסתיים הכל. אבל את הרחש-לחש אי אפשר היה לעצור. הוא התגבר עוד יותר מכפי שהיה בשבתות האחרונות והכל דנו בדבריו של הרבי. "איזה נס יש לנו שהתקשורת לא יודעת על הדיבורים האלה", אמר עבדקן מכריס בקול רועם, "אחרת מחר כל הרדיו וערוצי הצפייה יהיו כאן".

לאט וגאס, תשל"ו (1976)

יוסי שחור, אדם גבה קומה וכבד גוף עם הבעה ידידותית נצחית על פניו, היה חוקר צעיר בשב"כ כאשר נחשף לסיפור הבלתי שגרתי של הטמנת חומר נפץ בחברון במה שנחשב לאירוע לאומני שבוצע בידי נערים חרדיים ולאומנים קיצוניים. הוא נסע פעמיים לחברון, בדק את זירת ההתרחשות והגיע גם אל החורבה ששימשה את הנערים במנוסתם להחלפת בגדים ולשריפת הבגדים המפליילים. הוא גם היה מי שגילה את התיק שלא נשרף ובתוכו היה שמו של אברמ'ל ויספיש.

כאשר שמע על התשובות שהגיעו מארה"ב ולפיהן ג'יי. די. נרצח בתגרת שיכורים בלאס וגאס, התקשה לקבל את העובדה. משהו פה היה נראה לו תמוה. בחורצ'יק אמריקאי טוב בסך הכל, לא מתדרדר במהירות שכזאת. "זה לא יתכן", היה חוזר ואומר לעצמו. "אתמול יושב בישיבה בירושלים ולומד מבוקר עד ערב תורה וגמרא, ולאחר זמן כה קצר מתגלה במקום הכי פחות צפוי, בבירת ההימורים של ארה"ב, ועוד נקלע לתגרת שיכורים שבסיומה הוא מוצא את עצמו מוטל דקור למוות בקרן רחוב? משהו פה

לא מסתדר לי".

בלי ליידע את חבריו בשב"כ, נטל חופשה ללא תשלום, קנה כרטיס הלוך ושוב לארה"ב ונסע לניו-יורק. הוא שהה בביתו של מיסטר הנרי דיקמן, מי שהתאלמן רק בשנה שעברה וכעת נוסף לו כינוי טרגי קשה "אב שכול".

הוא שוחח אתו במשך שלושים דקות בלבד. הנרי היה קצר רוח, זועף וחשדני. יוסי הבין ללבו. זה לא פשוט לאבד שתי נפשות קרובות בתוך שנה אחת. גם רעיה וגם את בן הזקונים.

בשלב הבא הוא טס ללאס וגאס. אותו נווה מדבר מלאכותי במדבר מוהאבי. העיר השוכנת בצלם של הרים גבוהים-אדומים הסוגרים עליה מכל עבר, התעלם מאורות הלילה הצבעוניים והנוצצים ולא התעניין אפילו בבית הימורים אחד. הוא היה ממוקד-מטרה ובא לכאן כדי להגיע אל אותו בית מרוזח במתחם בית המלון The Mirage (המיראז'). מכאן, על פי המסמכים שקיבל, יצאה חבורת הנערים השתיים אל הרחוב ומכאן הכל החל להתגלגל.

משהו הפליא אותו. הנערים כולם היו אפרו-אמריקניים, לא יהודים. מה לנער יהודי לבן בתוך קבוצה כזו, ולמה בדיוק הוא היה צריך למצוא את עצמו עם מתכת חדה בין הצלעות? הוא הפעיל קשרים וקיבל לידיו את תיק החקירה של משטרת לאס וגאס.

יוסי החל בפעילות עצמאית וגילה שהיה זה תיק חקירה 'לא אפוי' שמסקנות חפוזות מתוכו נשלחו למשטרת ניו יורק ומשם לישראל.

החקירה שלו העלתה שהיה זה רצח שגוי. כלומר, טעות בזיהוי של הקרבן. מי שהיה אמור להירצח שם כלל לא היה ג'וש דיקמן אלא מישהו אחר, נער אפרו אמריקאי כלשהו. יוסי שחור גם ידע מה הסיבה שבגללה הוחלט לחסל את הנער השחור.

כעבור שבועיים שב ארצה ובידיו מסקנות שונות בתכלית מאלו של המשטרה בישראל, שלא הייתה מוכנה לקבל בשום אופן את המסקנות שלו. אבל גם הוא הגיע רק אל קצה החוט...